

KURDSKÁ PŘÍSLOVÍ

KURDSKÉ PŘISLOVÍ

Předmluva

KURDSKÉ

přísloví

ÇAPXANE AGIRİ — ÉDITIONS ARARAT

1979

Předmluva

V ústní tvorbě Kurdů se odráží historie kurdského lidu, jeho dlouholetý hrdinský boj za svobodu, za národní samostatnost. Pohlédneme-li do dávné minulosti, folklór je těsně spjat s těžkým osudem Kurdů, v němž se uměleckou formou vyjadřuje filosofie lidu, jeho opravdovost.

Ústní tvorba, to je jediné bohatství, které nikdy nepadlo v plen dobyvatelům, jedinečné dědictví, jež nemohli národu odejmout, ti, kterým se ohněm ni mečem nezdařilo pokořit nepokořitelné.

Kurdové byli násilím rozděleni mezi různá území, a proto neměli vždy možnost rozvíjet svobodně svou národní kulturu a písemnictví. Přesto zůstali po duchovní stránce jednotní. Folklór jim pomáhal vytrvat, chránit samostatnost v boji s okupanty, neboť nelze ujařmit duši lidu, jeho myšlenky, ideje, naděje a touhy vtělené do ústní lidové tvorby.

Nehledě na složité historické podmínky kurdský národ sehrál významnou roli v dějinách kultury zemí Blízkého Východu. Poztrácel své nejlepší syny, jejichž jména krášlí dějiny národů. Mluvíme-li o významu Kurdů v dějinách národů Přední Asie, můžeme citovat akademika N. J. Maza: „V historii národů Přední Asie Kurdové byli a jsou nezávislým folklórem, významnou společensko-kulturní silou.“

Přísluví a pořekadla zaujímají v pokladnici kurdského folklóru zvláštní místo. V nich jsou zapečetěny zvláštnosti národního charakteru, moudrost a životní otázky pokolení. Kurdové žijící v různých zemích Blízkého Východu nazývají přísluví a pořekadla různými názvy, v nichž převládají názvy jako slova otců či slova předků. Není to náhodné.

Pro Kurdy znamená odkaz předků to nejsvětější, předmět hluboké úcty a vážnosti. Tím je vysvětlena láska lidu k přísluvím a pořekadlům, jejich široké upotřebení v běžném životě. Jsou jakýmsi morálním kódexem předávaným od pokolení k pokolení.

Kurdský folklór neobsahuje jen přísluví charakteristická pro východní národy, ale liší se svěžím, nezapomenutelným koloritem. Tvrdá horská příroda, svérázný způsob života, zvláštnosti národního bytí, mravů a zvyků — to vše je patrné v myšlení lidu, v ústní lidové tvorbě.

Bohatství kurdského folklóru je nevyčerpitelné, oddanost a láska k vlasti, čest a důstojnost hrdiny, výchova mladého pokolení v nejlepších tradicích předků, láska k práci, srdečnost a přátelství, pohostinství, čestnost a nezištnost, ušlechtilost ducha, věrnost v lásce, oddanost v přátelství. Lid opěvuje činy hrdinů, jejich odvahu, chrabrost, odsuzuje podlost a pokládá za hanbu věrolomnost a prodejnost, vyzývá být nesmířitelný k nepříteli.

V lidu je hluboko zakořeněna úcta k lidské práci, neboť práce, to je tvůrčí činnost. Tvrdá příroda, těžká práce, ale kousek chleba nabytý pocívou prací znamená pro prostého člověka mnohem více, než nepocívě nabyté bohatství. V práci jsou skryty nejvyšší lidské kvality. Proto skutečnou cenu práce zná jen člověk, vychutnávající radost z práce, její blahodárný vliv.

Ve společnosti, kde nevelká menšina požívá všechny výhody — pracoval a plody své práce neokusil — v lidu vždy vře protest proti nespravedlnosti a nerovnosti.

Svobodomylovým Kurdům je cizí násilí, útlak a sociální nespravedlnost. Přísloví pranýřují lačnost a nenasytost boháčů, odsuzují jejich bezduchost. Mnohá označují peníze jako prostředek k nespravedlivé vládě. Lid viděl, jak dobře si žijí na zemi ti, kteří mu slibují rajský život po smrti. Proto přísloví bičují i příslušníky náboženského kultu.

Pracujícímu lidu byly vždy cizí dobovačné války, vedené utlačovateli ve vlastním zájmu. Lid viděl, že všechny těžkosti válečných útrap leží na jeho bedrech. Nebylo mu třeba válek, ale pokojné práce, mírového života.

Nemálo kurdských přísloví je věnováno významu kolektivu v životě člověka. Kurdové, žijící až do minulého století v rodových a kmenových organizacích, víc než kdo jiný znali sílu kolektivu a bratrství. Člověk bez společnosti, bez rodu a kmene byl jako pták bez křídel. Vyvržený ze stědu kmene nepožíval žádné úcty a vážnosti ostatních lidí. Síla kolektivu byla v jednotě všech jeho členů, a nebylo nikoho, kdo by se mohl proti této síle postavit.

Jedny z nejvýznamnějších jsou v kurdsém folklóru svobodomylové motivy, které vždy byly a jsou znamením boje kurdského lidu za nezávislost.

Pověsti a písně o činech hrdinů se zachovaly od dávných pokolení a podněcovaly kurdský národ v jeho hrdinném boji.

Jeden ze základních rysů kurdského charakteru je dodržet dané slovo — je samozřejmé ho dodržet i za cenu vlastního života.

Každý Kurd počítá, že člověk má po sobě zanechat co památku dobré jméno. Nezřídká stařík v hodině smrti nařiká, že musí zemřít v posteli a ne na bojišti.

Také kurdská žena stála vždy po boku muže v boji s nepřítelem. Je známo nemálo případů, kdy ženy se zbraní v ruce chránily čest vlasti. O tom psal už účastník tureckých kárných expedic proti Kurdům, Helmut von Moltke. Potvrdil, že kurdské ženy bojovaly spolu s muži proti nepříteli.

Nutno uvést, že kurdská žena ve srovnání s ženami ostatních východních národů požívala daleko větší volnosti a nezávislosti a velké úcty mužů. Nikdy nenosila závoje, to dosvědčují i mnozí evropští cestovatelé. Je nemálo příkladů, kdy ženy vládly kmenu či rodu a v bitvách šly v čele ozbrojených oddílů proti vetřelcům. Mnozí Kurdové přijímali namísto jména otce jméno své matky a pokládali to za čest.

Nejen žena bojovnice, ale velká čest je prokazována i stařeně, jež se

objevila na bojišti, vrhla mezi bojovnice svůj šál z hlavy: nikdo se nepovážil přes něj ustoupit.

V rodinném životě je kurdská žena pracovitá hospodyňka, laskavá a něžná matka.

Kurdové jsou národ nesmírně pohostinný. Není jednoho Evropana pobývajících mezi Kurdy, aby nepsal o tomto jejich charakteristickém rysu. Jestliže byl poutník něčím hostem a podruhá zavítal do jiného domu, způsobil tak prvnímu hostiteli velkou hanbu a pokošení. Kurd je šťasten, může-li ve svém domě uvítat hosta, je vždy připraven mu sloužit, chránit ho. Vypráví se toto: V jedné bitvě byl nepřítelem zajat mladý Kurd. Ať jej mučili, jak chtěli, mladík si vedl statečně. Nakonec k němu přišel velitel nepřátelského vojska a zeptal se ho: „Jestlipak byl v tvém životě tak těžký den jako tento?“ „Byl,“ odvětil Kurd, „když do našeho domu přišel host a my jej neměli čím pohostit. To byl pro mne nejtěžší den v životě.“

Projevem pohostinství je i zvyk, který je svatě dodržován: jestli do něčího domu vešel nepřítel, a požádal o ochranu, hospodář se cítil povinen chránit jej s nasazením života.

Tak jako pohostinství, patří k charakteristickým vlastnostem Kurdů dbát na čest rodiny, celého rodu. Nesváry v domě, či neúcta ke starším je pokládána za velkou hanbu. Vypráví se, že v jedné vesnici žil otec sedmi synů. Říkalo se o něm, že ho synové přestali poslouchat a neprokazují mu úctu. Jednou k němu přišel člověk ze sousední vesnice, aby viděl, je-li to pravda. Hospodář hned seznal, co je hostovým úmyslem. Ráno odešli synové kromě nejmladšího na pole. Hospodář s hostem se posadili na koberec a hovořili spolu. Otec požádal syna, aby jim zapálil dýmky. Syn hledal zápalky, ale nenašel. Otec podruhé požádal o oheň. Tehdy chlapec uchopil žhavý uhlík do holé ruky a přistoupil k otci a jeho hostu. Otec nepospíchal a uhlík zatím vypálil na chlapcově dlaní ránu. Nehledě na bolest, chlapec vyčkal, až otec zapálí dýmku sobě i hostu. Host byl zražen tím, co viděl a už nepochyboval o poslušnosti hospodářových synů.

K takovým vlastnostem jsou Kurdové vychováni od malička. Večer, když se schází dospělí a vypráví si o hrdinské minulosti národa, zvou i malé chlapce. Dbají na to, aby z jejich synů vyrostli smělí a svobodomylovní lidé.

Vypráví se, že v mnohých kurdských kmenech dostávaly děti spartskou výchovu. Aby se chlapec mohl nazývat mužem a oženit se, nestačilo dosáhnout určitého věku, ale mistrně jezdit na koni, ovládat zbraň, být dobrým střelcem atd. . .

Velké úctě svých rodáků se těší ti Kurdové, kteří se proslavili smělostí a odvahou. Po jejich smrti jim lid staví památníky, symboly jejich hrdinství.

Kurdská přísloví a pořekadla jsou charakteristická svéráznými poetickými zvláštnostmi. Jsou poměrně lakonická, svěží, obrazná, ale nalezneme mezi nimi i některá o více rýmovaných slokách.

Hloubka a bohatství kurdských přísloví a pořekadel zasluží zvláštní pozornost a zájem.

Přísloví

1. Chytrého je vždy vidět.
2. Hlupák i příteli špatnou cestu ukáže.
3. Lehký rozum — těžké břemeno.
4. Rozum je v hlavě, ne ve vzrůstu.
5. Rozum je zlatá koruna, každou hlavu nezdobí.
6. Zásoba mouky na rok — celý rok dostatek.
7. Prudké vody netřeba se bát, tichá je nebezpečná.
8. Požehnání v domě je od ženy.
9. Čím déle voda stojí, tím více zahnívá.
10. Když už voda hlavu zalila, je jedno zda na čtyři či na pět palců.
11. Voda se zdvihla, hráze prolomila.
12. Psi štěkot moře nerozbouří.
13. Každá voda svůj tok zná.
14. Pracuj nejprve ve svém domě, pak v cizím.
15. Vítr se do stěny zvenku opírá.
16. Jestli ranní vítr člověka neprofoukne, večerní mu není nebezpečný.
17. Drvoštěp strom poráží a sedě na jeho vršku nadějí v Boha neztrácí.
18. Tíhu hloupé hlavy nesou nohy.
19. Ať je břemeno osla sebetěžší, jeho uši se chvějí.
20. Otce zabil — při jeho hrobě se zaklíná.
21. Otec přišel z mlýna, syn o tom mluví.
22. Mluv pravdu, tvůj spánek bude klidný.
23. Přejď do našeho domu, uvidíš, jak žijeme.
24. Dceřina výbava — matčino štěstí.
25. Mluv, mluv, máš dlouhý jazyk.
26. První štěstí je jak zelená louka.
27. Bez kvasnic mléko nezakvasíš.
28. Krásný napohled, v srdci jed.
29. Begové jsou vždy krvežízniví.
30. Ozdobou stromu jsou jeho plody.
31. V Bagdádu je mnoho datlí, ale co je nám do toho.
32. Nejprve ruku myje, potom spolu i tvář umývají.
33. Bývá ano jako pohroma.
34. Nejprve poslouvej, potom mluv.
35. O samotném člověku nikdo nemluví.
36. Nejprve mluv, pak se směj.
37. Sníh taje, ale hory zůstávají.
38. Sníh nejprve hory pokryje.
39. Bohem chráněnou ovečku vlk nesní.

40. Dobro dobrem může každý splatit.
Zlo dobrem — jen skutečný člověk.
41. Zahalečův dům se zřítí.
42. Koňův běh — jezdcova čest.
43. O vlku mluví a on je tady.
44. Jestli mladší staršího poslechne, nikdy neklopýtne
45. Násilím lásku nelze získat — hůl násilí se brzy zlomí.
46. Podle rad starých si vyber nevěstu, podle rady mladých koně.
47. Kapkami deště moře nenaplníš.
48. S jednou růžičkou jaro nepřichází.
49. Na dobré slovo had z díry nevyleze.
50. Jez jak muž, pracuj jak lev.
51. Napřed se najez, potom teprve děkuj!
52. Hrst soli moře neosolí...
53. Až strom padne, poznáš na jakou stranu.
54. Ať je nepřítel lvem, ale ne liškou.
55. Ať je můj muž jezdcem, třebaš zadluženým.
Varianta: Ať je člověk statečný, třebaš tisíci lidem dlužen byl.
56. Vysoko vzlétl, hluboko spadl.
57. Nedívej se vysoko, nespadneš hluboko.
58. Jazyk tě i k chrámu Božímu dovede.
Varianta: Budeš-li se ptát i k Bohu dojdeš.
59. Lépe být jeden den býkem, než sto let krávou.
60. Lépe když tě lev sní, než se v liščím stínu schovávat.
61. Třebas oděv se sedmi děrami, poduška kamenná — jen když je srdci milý.
62. Lépe je být pánem své cti, než být závislým na cti druhých.
63. Třebas jen jediný den žít, ale hrdinou být.
64. Je-li duše čistá, noha o kámen neklopýtne.
65. Lépe je být jeden den lvem, než rok liškou.
66. Na psí kousnutí je nejlepším lékem psí maso.
67. Rána slovem způsobená je hlubší rány mečem zasazené.
Varianta: Rána po meči se zahojí, od jazyka nikdy.
68. Pamatuj — vlast nade vše sladší.
69. Bezrohá koza vařenému zrní navykla.
70. Koza koze milejší než stádo beranů.
71. Kdyby koza kost nekousala, o zuby by nepřišla.
72. Z úcty k hospodáři se po jeho psu kamenem nehází.
73. Bezocasý býk ani od sebe ani od souseda mouchy neodžene.
74. Dobrá snacha — sloup domu.
75. Dokud je nevěsta na koni, nikdy neví, komu je souzená.
76. K čemu je špatné tam, kde je možno dobro vykonat?
77. Kde je moře — tam je i radost.
78. Stává se, že je lépe mlčet než mluvit.
79. Od zlého souseda odejdi, špatný zub vytrhni — stejné těžkosti ti působí.
80. Přej sousedu dobrého, aby tobě Bůh dal.
81. Blízký soused ti rychleji přispěje na pomoc, než vzdálený bratr.
82. Ráj je na zemi.

83. Co zaseješ, to i sklídíš.
84. Kdyby hory nebyly vysoké, vedly by přes ně schůdné cesty.
85. Kolikrát na psa kámen hodíš, tolikrát zašteká.
86. Čím výše vylezeš, tím hlouběji spadneš.
87. Kdyby ses i princem stal, na Boha nezapomínej.
88. Kolik na světě prožiješ, tolik divů spatříš.
89. Kdybys byl sebechudší, nestůj u dveří boháče.
90. Ani čtyřicet zbojníků jednoho nahého neoloupí.
91. O cíli cesty se soudí podle její šířky.
92. Zbraň není pro každého, třeba ji může každý chtít.
93. Oči jsou na dívání, rozum na vědění.
94. Oči vidí — srdce nezapomíná.
95. Před očima mrtvých se nikdo nestydí.
96. Lépe být slepým, než mít oči ďáblů.
97. Slepé oči možno vyléčit, slepé srdce ne.
98. Nehled na mou slepotu, ale na můj osud.
99. Vysoké hory bez stromů nebývají, pánova dcerka bez milého nebývá.
100. Nesejde se hora s horou, ale člověk s člověkem.
101. Na matku hled, s dcerkou se ožeň.
102. Strom plody, člověk se jménem proslaví.
103. Strom je svými plody sladký.
104. Strom porázej, nadějí v Boha neztrácej.
105. Neporázej strom, na kterém sedíš.
106. Jestli se strom ohne, zlomí se.
107. Dary boháčů jsou jako mraky ve větru.
108. Deseti tupými noži ovci nepodřežeš.
109. Deseti tupými břitvami bradu neoholíš.
110. Ten čas růžím, ten lilím.
111. Kyselé víno časem sládne.
112. Chléb je šavle mocnější.
113. Křehké nádobí se snadno rozbije.
114. Touhou hladového je chléb, nadějí děti.
115. Svoje dveře zavírej, ale sousedy za zloděje nepočítej.
116. Lež je boží nepřítel.
117. Padlo neštěstí na hlavu, Bůh zachraň oči.
118. Dlouhá ruka krátkou, krátká dlouhou se nestane.
119. Zlodějova ruka přímo za pás nesehá.
120. Strká ruku do vosího hnízda.
121. Nestrkej ruku do každé díry: v jedné jsou myši, v druhé hadi.
122. Ruka dobrého člověka neduhy léčí.
123. Ruku, kterou nemůžeš ukousnout, musíš políbit.
124. Lakomec má dlouho ruku.
125. Medvěd na jablka nedosáhl a říká, že jsou hořká.
126. Rychle nabyté bohatství — plody o ovce.
127. Čas s tebou nepůjde, ty jdi s ním.
128. Nejprv namiř, potom střílej.
129. Mlčetí zlato.
130. Dobrá matka je lepší než tisíc učitelů.

131. Dobrý kohout je už ve vajíčku vidět.
Varianta: Dobrý kohout už ve vajíčku kokrhal.
132. Ke slepému kohoutu patří slepá slepice.
133. Hladový víry nemá.
134. I stěny mají uši.
135. Stěna na ledě se domem nestane.
136. Zlého psa obejdi.
137. Nepřítel nezná hranic.
138. Mužovi nepřítel — jazyk a žena.
139. Nepřítel hrdiny — víno a žena.
140. Nepřítel člověka bývá v jeho vousech.
141. Bučí, ale mléka nedává.
142. Srdce srdci naslouchá.
143. Velké srdce nestárne.
144. Chudý má duši širokou.
145. Je-li duše široká, místo se v ní vždycky najde.
146. Srdce je jako sklo, od zla se lehko rozbije.
147. Raď se se světem, ale dělej po svém.
148. Nic na světě není sladšího a hořčího nad jazyk.
149. Ve světě jde všechno podle pořádku, násilím nelze nic změnit.
150. Svět není matčina hruď, aby jej jeden sál, každý chce dostat svůj díl.
151. Svět je růže — přivoň a podej příteli.
152. Svět nikomu nezůstane.
153. Svět je jako schodiště — po něm stoupáš i sestupuješ.
154. Kdyby nebylo na světě studu, nebylo by ani úcty.
155. Zloděj je zloděj, ať ukradl vajíčko či býka.
156. Krást je člověka nedůstojné, je to úděl psa.
157. Zloděj čeká na temnou noc.
158. Jeden dobrý přítel je lepší než deset špatných bratrů.
159. Tvůj jazyk je tvůj přítel i nepřítel.
160. Pryč s očmi, ze srdce ven.
161. Psí ocas ničím nenarovnáš.
162. Dvě srdce spolu horu na horu zvednou.
163. Včera se vylíhl z vajíčka a dnes se mu slepice nelíbí.
164. Hrom bije, a déšť nikde.
165. Dva melouny jednou rukou nezvedneš.
166. Hladový mezi lidmi vyjde, nahý ne.
167. Jen přišel, vyhnal toho, kdo tu dávno byl.
168. Boj se toho, kdo se Boha nebojí.
169. Kdo se chce opít, číše nepočítá.
170. Kdo se namáhal, ten nechybil.
171. Kdo spadl do řeky deště se nebojí.
172. Kdo viděl smrt, bolesti se nebojí.
173. Kmen — matka člověka.
174. Vlnobití v duši je silnější vlnobití mořského.
175. Nebýt na světě hlupáků, osla by nikdo neocenil.
176. Chceš-li mít ze syna muže, svěť ho pastevcům.
Ale včas ho povolej domů, aby se nestal dobyt看em.

177. Dobrá úroda potřebuje dobré žně.
 178. Nejsme jednoho rodu, ale jednoho osudu.
 179. Jedno oko druhému světlo neposkytne.
 180. Žena bývá důstojnější muže.
 181. Z cesty, na kterou jsi vkročil, jsem se už vrátil.
 182. Já pán, ty pán, a kdo půjde telata pást.
 183. Jdu-li pomalu, neštěstí mne dohání,
 jdu-li rychle, doháním neštěstí sám.
 184. Já muž, ty muž — a kdo z nás je lev?
 185. Já tebe se zbavil, ty svých hříchů ne.
 186. Z černých mraků vždy prší.
 187. Osud je jako kolo — tu vpravo, tu vlevo se kutálí.
 188. Vesnice má deset domů a dvanáct starostů.
 189. Dobrému býku břemenem bolest způsobíš, hodnému muži slovem.
 190. Chce-li Bůh někomu požehnat, neptá se, či je syn.
 191. Stáří má být šťastné.
 192. Je-li slovo na konečku jazyka, po domech se rozletí.
 193. Je takové slovo — za tisíc jiných stojí.
 194. Slovo muže je jedno: ano nebo ne.
 195. Pravdu říkej — ať je Bohu milá, byť se lidem nelíbila.
 196. Zeptali se: „Co seješ?“
 Odpověděl: „Až to vyroste, poznáš!“
 198. Zeptali se: „Kdy přijdeš?“
 199. Rumělec na ženině tváří je od muže.
 200. Není růže bez trnů.
 201. Není vesnice bez psů.
 202. Každý může za své hříchy.
 203. V celé vesnici jediná krasavice.
 204. Ať je tisíc let živ vlk, který mě nepotkal.
 205. Vlk, který z lesa přišel, řemeslu se nenaučí.
 206. Vlk je objevil — běda chudým a žebrákům.
 207. Kdyby znal vlk svoji sílu, převrátil by svět.
 208. Starý vlk je psům pro smích.
 209. Svoje místo jsem mu postoupil a on proti mně ještě vystoupil.
 210. I z přicházejících se stanou odcházející.
 211. Co v létě nesebereš, v zimě nenalezneš.
 212. Ještě vodu nevidí a už oděv svléká.
 213. Je-li zloděj mezi domácími, je zbytečné volat o pomoc.
 214. Každý hrnec najde svou poklici.
 215. Ne pokaždé padne krasavici holubička do sítě.
 216. Staré časy — kvítek zlatý.
 217. Nehoň se za tím, co odešlo.
 218. Každý kohout pánem ve svém kurníku.
 219. Každý kvítek má svou vůni.
 220. Každý vlastní mírou plátno měří.
 221. Každý nad sebou slunce vidí.
 222. Každý své mrtvé oplakává.
 223. Na svém panství je každý lvem.
 224. Každý špatný konec dává poučení.

225. Každou krávu možno podojit, ne každé slovo možno říci.
 226. Každý pes u dveří svého pána štěká.
 227. Síla lva je v jeho tlapách.
 228. Každé dílo má těžký začátek.
 229. Každá věc se stává poslušnou v rukou mistra.
 230. I dobré má svůj čas.
 231. Všichni se ohlížejí na čas, jen čas se neohlíží na nic.
 232. Chce-li se chválit, jdi tam, kde tě neznají.
 233. Jdeš-li k vlku na návštěvu, vezmi sebou psa.
 234. Ani svému synu nedovol, aby se na tvého koně posadil.
 235. Kůň každého běží s jeho osudem.
 236. Koně nejdříve okovej, potom cestu vybírej.
 237. Kůň nešťastného neběží.
 238. Koně uzdou, muže slovem.
 239. Kůň běží a jezdec vychvaluje sebe.
 240. Dobrý kůň se nenechá bičem udeřit.
 241. Kůň smrti je rychlonohý.
 242. Kůň — to je štěstí.
 243. Koně nekoupil a stáj chystá.
 244. Koně nemá, ale sedlo drží připravené.
 245. Přátel v radosti mnoho, v žalosti málo
 Varianta: V době radosti je mnoho přátel.
 246. Špatný přítel je jak rána v krku.
 247. Buď k svému příteli čestný a ponech mu jeho vůli.
 248. Špatný přítel i odvážného zkazí.
 249. Poutníkův druh je jeho chléb.
 250. Čím déle těsto míšíš, tím bude chléb chutnější.
 251. Dokud dítě nezapláče, matka mu pít nedá.
 252. Učení — světlo očí.
 253. Rozbij hlavu hadu, dokud je malý.
 254. Měsíc a slunce jsou pány světa.
 255. Za málo vděčný nebudeš, za příliš také děkuji neřekneš.
 256. Jedni mluví, druzí jedí.
 257. Pohostinnost je v krvi člověka.
 258. Pohostinnost bývá víc než statečnost.
 259. Úcta úctu si žádá.
 260. Osel zná sedm způsobů plavání, ale ve vodě všechny zapomene.
 261. Medvěd zná sedm písní, a všechny o švestkách.
 262. Sedmkrát ve svém domě hledej, než u souseda poprosíš.
 263. Sedm tvých honců jednu moji lišku nechytí.
 264. Ne každý muž je mužem, ne každý lev lvem.
 265. Znáš všechny cesty a cestu k náměstí ne?
 266. Nekalené železo kosou ani srpem nebude.
 267. Dokud srdce neshoří, slzy s očí neskanou.
 268. Pokud můžeš, nehovoř špatně.
 269. Dokud člověk k hrobu nedojde, na smrt si nevzpomene.
 270. Žalost mládí — před ním stáří.
 Žalost měsíčního světla — za ním temná noc.
 271. Tisíc přátel je málo, jeden nepřítel mnoho.

272. Ve stínu jediného stromu se tisíc ovcí schová.
 273. O malém medvědu se sny nezdaří.
 274. Medvěd na svůj brloh, pták na své hnízdo nezapomíná.
 275. Kdo viděl medvěda tancovat?
 276. Dům jedním kamenem nepokryješ.
 277. Sed křivě, ale mluv rovně.
 278. Prosit je hanba, nedat je dvakrát hanba.
 279. Hospodář bez domu bývá, ale dům bez hospodáře ne.
 280. Hospodář jedné kozy svoji kozu nesní.
 281. Kdo pracuje, nezůstane hladový.
 282. Práce je jak osel — popožeň, půjde.
 283. Práce je jak lev, vezmeš ji do ruky, je z ní liška.
 284. Dobré slovo — jaro v srdci.
 285. Slovo prošlo třiatřiceti zuby, obejde třiatřicet měst.
 286. Se všemi mnohmluvný, se mnou hluchoněmý.
 287. Kdo mnoho spí, málo ví.
 288. Sen je nad železo těžší, nad cukr sladký.
 289. Sen je dobrý na louce, pod skálou, jestli tam hadů není.
 290. Špatná povaha je Boží trest.
 291. Dům s dostatkem zlata přijde na mizinu, dům s dostatkem mužů ne.
 292. Zlo umí působit každý dobro ne.
 293. Nedej Bože člověku špatného syna.
 294. Bůh vidí horu, sněhem ji pokrývá.
 295. Ať Bůh ani horu nenechá samotnou.
 296. Bůh odkládá, ale nezapomíná.
 297. Nedej Bože lišce sílu lva.
 298. Bůh dal maso bezzubému.
 299. Bůh řekl: „Požehnaní mé, práce tvá.“
 300. Když se Bůh odvrátí, vylámeš si zuby třeba i kaší.
 301. Bůh je dobrý, je-li tvé srdce upřímné.
 302. Pokud Bůh chrání, ať je celý svět nepřitelem.
 303. Bůh je jeden, ale cest jsou tisíce.
 304. Samota je hořká.
 305. Dokud za dílo nevezmeš, samo se nepohne.
 306. Dnes je řada na tobě, zítra na mně.
 307. Krev se vodou nestane.
 308. Dnes je ve všech prstech stejná.
 Varianta: Ať si pořežeš kterýkoli prst, všechny bolí.
 310. Z rukou odvážného a statečného nic neuklouzne.
 311. Ze dvou zápasníků jeden musí ležet na zemi.
 312. Ptej se, jakého je rodu, boj se toho, kdo rod nemá.
 313. Hladovější než vlk, nahý víc než had.
 314. Na únavu člověk neumírá.
 315. Rána nečestného těla opravdového muže nebolí.
 316. Špatná žena i dobrého muže zkazí;
 dobrá i špatného dobrým učiní.
 317. Ošklivá žena působí bolest očím, krásná srdci.
 318. Běda muži, jehož žena na dveře hledí.

319. Žena — vnitřní stěna; muž — vnější.
 320. Ženě se zachtělo — prolomila stěnu.
 321. Bývá žena — žena, bývá žena — bolest, bývá žena — balzám na rány.
 322. Říká se — žena má být ženou, muž mužem.
 323. Muž a žena: krumpáč a lopata
 324. Z vraní hlavy pečení nepřipravíš.
 325. Ježice svoje ježata pohladila a řekla: „Ať Bůh chrání vaše hedvábné kožíšky.“
 326. Setkal se osamělý stařík s vetchou stařenkou, na své osudy si žalují.
 327. Dceru prince pastýřovým věnem nevykoupiš.
 328. Nikdo svým očím slepotu nepřeje.
 329. Těžký kámen je těžký na svém místě.
 330. Velký kámen na malém spočívá.
 332. Holub holubovi rozumí.
 333. Jak se slepý na Boha dívá, tak Bůh na slepého.
 334. Stařena bez jazyka je jak slepý bez hole.
 335. Jestli slepý slepého vede, do jámy spadnou.
 336. Až spadneš do mých rukou, poznáš, jaký jsem.
 337. Kdyby nebyl ve stromě červ, strom by nezahynul.
 338. Dcera bere matčino vřetenno, syn otcův luk.
 339. Dobrý syn špatné jméno otce očistí,
 špatný syn dobré jméno otce pošpiní.
 340. Špatný syn je lupičem svého otce.
 341. Dobrý syn otcovy dluhy hradí,
 špatný jeho dům rozvrací.
 342. Udatní synové se otci podobají.
 343. Bývá syn otcova růže, bývá syn otcovo hoře.
 344. Syn sedí výš než otec.
 345. Synové se podobají otci, dcery matce.
 346. Pro muže je lepší zemřít než utéci.
 347. Dnešní dílo nenechávej na zítřek.
 348. Škoda a užitek jsou bratři.
 349. Kde je chléb, tam je možno se posadit.
 350. Kdo krásy světa poznal? Ten, kdo před hlupáky mlčel.
 351. Kdo na milenku čekal, ten ženu propásal.
 352. Kdo si váží starších, váží si i Boha.
 353. Kdo dal nohu do třmenu, ten je pánem koně.
 354. Klid navrátil, kdo srdce utěšil.
 355. Kdo nepracuje, nezná cenu odpočinku.
 356. Kdo chorého vyléčil? Kdo se ptal na jeho zdraví.
 357. Kdo mnoho spěchal, ten se zpozdil.
 358. Čestná práce je sladká.
 359. Hloupý se směje i dítě ve zdi.
 360. Kde osel upadl, tudy podruhé nepůjde.
 361. Osel pracuje, kůň jí.
 362. Dobro světa si ještě nikdo do hrobu neodnesl.
 363. Chudý říká: „Do rána se Bůh smiluje.“

364. Chudý chudého nouzi zná.
 365. Chudému není do pláče, ani do smíchu.
 366. Kde je svornost, tam je zdar.
 367. Kdo slyšel? Ten, kdo je moudrý.
 368. Dobrý oděv — ozdoba světa.
 369. K čemu záplatovaný šat a hlava, která rady potřebuje?
 370. Kniha o člověku se začíná číst až po jeho konci.
 371. Žena má křivé žebro.
 372. Žena za zády muže je šavle oboustranně nabroušená.
 373. Budeš-li si vážit půdy, dáti úrodu.
 374. Kočka řekla myšce: „Vylez z téhle dírky a vlez do téhle, dám ti sedm měřic krup!“
 Myška odpověděla: „Tak krátká cesta a tak velká odměna, a nevíš ani, kdo by to po mně snědl!“
 375. Uměj spočítat šedé vlasy.
 376. Ke psu úcta není, k jeho pánu ano.
 377. Dobro plodí dobro.
 378. Krev mužů na zemi nezůstává.
 379. Sousedčinu dcerku sousedka vdává, sousedova syna soused žení.
 380. Je-li dívka dobrá ucházej se o ni.
 381. Dívky krásnooké, mládenci slepí.
 382. Udeřil a ještě říká: „Černý býku, co tě bolí?“
 383. O dobře oblečeném — říkají: „Umí.“
 O špatně oblečeném — říkají: „Neumí.“
 384. Rty jsou blíže než zuby.
 385. Pro kočku zábava, pro myšku smrt.
 386. Na bojišti jsou si rovni princ i cikán.
 387. Nestrkej nohu do malé boty.
 388. Dům bez hospodáře je jako jídlo bez soli.
 389. Lhářův dům shořel, nikdo mu to neuvěřil.
 390. Ne ve svém, v cizím domě je štědrý.
 391. Dům, kde vypukly sváry, se brzy rozvrátí.
 392. Dům, kde jsou muži je pramen zlata.
 393. V domě lev, na ulici kočka.
 394. Bohatství — špína na rukou.
 395. Jsi-li bohat, jsi pánem kmene, nejsi-li jsi pastýřem ve vsi.
 396. Jeden obydlený dům je lepší než sto pustých.
 397. Špatný hospodář — sám sobě hostem.
 398. Boj se hada, který říká: „Já neuštknu.“
 399. Říční ryba v moři žít nemůže.
 400. Muž nechává světu své jméno, pták své hnízdo, hrom své blesky, lev své tlapy, pomlouvač pomluvy.
 402. Odvážný může zbabělému prominout, zbabělý odvážnému ne.
 403. Statečný je vidět zdaleka.
 404. Hrdina vždy rukou nedobrého hyne.
 405. Opravdový muž zabije a pochová.
 406. Ten je muž kdo je pánem svého slova.
 407. Ten je muž, kdo svoji ránu vlastníma rukama léčí.
 408. Je muž, a je „mužiček“.

409. Hrdinství je z deseti složek: jedna je síla a ostatní chytrost.
 410. Muž není kvítek, nepřipneš ho do vlasů.
 411. Mouchy jsou v tvých očích jako buvolí — a to myslíš, že jsi muž?
 412. Les nebývá bez šakalů.
 413. Nezvaný host jí na svůj účet.
 414. Milý je ten, kdo je srdci blízký.
 415. Jdi potichu — potichoučku, do vsi se dostaneš.
 416. Člověk bývá dítětem dvakrát v životě.
 417. Je přítel přes duše a je přítel přes žaludek.
 418. Ani košile mu neříká pane.
 419. Syna můžeš mít vždy, ale bratra ne.
 420. Lépe padnout do sítě ušlechtilého, než do sítě podlého.
 421. Čím je člověk bohatější, tím je lakomější.
 422. Kdo žije dlouho, cíle dosáhne.
 423. Kdo se má rád, ten svoji čest chrání.
 424. Kdo lituje jehňátko, ať nejí šašlik.
 425. Kdo se bojí vlka, ať nechová ovce.
 426. Kdo pospíchá, brzy se unaví.
 427. Dobrý jí na účet Boha, lakomec na svůj.
 428. Stydlivý svého přání nedosáhne.
 429. Člověk, který nic zlého nekoná, se zlem se nepotkává.
 430. Na svých ranách člověk pozná, co je léčení.
 431. Cizinec je jako slepý.
 432. Zlý člověk i ze svého osla spadne.
 433. Hlupáka poznáš zdáli.
 434. Život muže, který nemá nepřátele, je smrti podoben.
 435. Člověk, který ztratil naději, nemá sílu ani svědomí.
 436. Člověk bez vlasti je jak pták bez křídel.
 437. Hladový člověk sní vše, co je měkčí než kámen.
 438. Jestli lhář z mlýna přišel, i kdyby na hlavě mouku měl, stejně mu nevěř.
 439. Boháč zchudl a ještě sedm let je od něho bohatství cítit, chudý zbohatl a sedm let bídou zapáchá.
 440. Boháč je vždy skoupý.
 441. Zloděj i sebe podezřívá.
 442. S příbuzným nesmlouvej.
 443. Je-li příbuzný dobrý, je jako zlatý poklad.
 444. Přátele se s nezávistivým.
 445. Lakomec své bohatství neprojí.
 446. Oslův hrob je v břiše vlka.
 447. Postav se lvu a raději ať tě sežere on, než by ses za záda lišky schovával.
 448. Starý v domě — Bůh v domě.
 449. Starý zná cenu starého.
 450. Had říká: „Zabiješ mne jako nepřítele, pochovej mne jako přítele.“
 451. Ryba v moři roste.
 452. Ryba se kazí od hlavy.
 453. Rybu za hlavu chytají.
 454. Ovce na svá jehňata bečí.

455. Třebas sám, ale šťasten.
 456. Manželství bez lásky je jako zahrada bez květů a košile bez rukávů.
 457. Je-li vyvolená srdci milá, i pod hlavou ať je třeba kámen.
 458. Mrtvého k hrobu nesli a jemu se domů chtělo.
 459. Jsou mrtví, kteří oplakávat nepotřebují.
 460. Slepice je jako obchodník: dáš jí a od ní dostaneš.
 461. Lepší je smrt než bída.
 462. Hrdinská smrt je oděvem ušlechtilých, padne každému.
 463. Neraduj se ze smrti druhého.
 464. Vous k vousu — a je brada.
 465. Čest hodili psům — psi ji nesnědli.
 466. Čest a svědomí nekoupíš.
 467. Spadne myška do kotle s mlékem, a mléko vylévají.
 468. Chléb, který se nedává z duše, do krku neleze.
 469. Nech na ráno večerní chléb, ale ne dílo.
 470. Jí svůj chléb i s potem svého čela.
 471. Chléb hlupáka se ocitne vždy v bíše chytráka.
 472. Oplatit pohoštění pohoštěním je dluhem muže.
 473. Chuť chleba záleží na výrazu tváře hospodáře.
 474. Pro štedrého je chléb jako býk.
 475. Chléb se nezapomíná.
 476. Mezi muži buď mužem, mezi lvy lvem.
 477. Tasit šavli nebo udeřit — to je velký rozdíl.
 478. Lovci se i ve snu o lovu zdá.
 479. Co jsi neviděl, o tom nemluv.
 480. Nnarodil se s modlitbou, abys kletbou umřel.
 481. Staříci a děti jsou stejní.
 482. Nemocnému chutný kousek.
 483. Nedej Bože takové vojny, do které by vytáhly dvě lišky.
 484. Není třeba bohatství ani tlusté šíje: bohatství se rozhází a tlustá šíje zhubne.
 485. Dáš-li jeden kousek chleba, nebudeš štedrým, zazpíváš-li jednu, nebudeš zpěvákem.
 486. Nesuď muže podle vzhledu a tabák podle květu.
 487. Nebuď sladkým — aby tě nesnědli, neboď hořkým — aby tě nevyhodili.
 488. Nepřátelé otců se nestanou přáteli synů.
 489. Nepřítel o nepříteli nic neví.
 490. Zrcadlo ukazuje nedostatky lidí.
 491. Špatný lékař vezme duši, nedoučený víru.
 492. Levá noha jde za pravou a ne pravá za levou.
 493. Nové přišlo, staré odešlo.
 494. I mezi dvěma bratry bývá nesoulad.
 495. Mezi slovy a činy jsou hory.
 496. Mezi dobrem a zlem je jedna píd.
 497. Po nedostatku — dostatek.
 498. Nejprve kup koně, potom postav stáj.
 499. Osamělou ovci vlci snědli.

500. Ovce bez pastýře, pastýře bez psa těžkosti čekají.
 501. Zanech stařenku v radosti — omládne, mládence zanech v žalu — zestárne.
 502. Hloupé slovo se rychle roznese.
 503. Otázka rodí otázku.
 504. Dobré skutky dlouho žijí.
 505. Peníze jdou k penězům.
 Varianta: Peníze peníz přinášejí.
 506. Ať hodíš kočku jak hodíš, dopadne na všechny tlapky.
 507. Kočka si o sobě myslí, že je lev.
 508. I se zlodějstvím se vypořádáš, s hloupým jazykem ne.
 509. Cestování je dobré, třebaš z něj záda bolí.
 510. Dobrý dům žena zdobí.
 511. Zeleň krásí jaro.
 512. Ozdobou jehňátka jsou skoky.
 513. Ozdobou zahrady jsou meloun a dýně.
 514. Mládence zdobí kníry a brada.
 515. Horu zdobí její výška.
 516. Plody jsou ozdobou stromu.
 517. Ozdobou kohouta je hřebínek.
 518. Buvola krásí jeho tloušťka.
 519. Ozdobou býka jsou jeho rohy.
 520. Lidé jsou chloubou vesnice.
 521. Úlovek je chloubou vlka.
 522. Ozdobou medvěda je jeho hlava.
 523. Oděv krásí člověka.
 524. Běh je chloubou zajíce.
 525. Osla kárší dvě uši.
 526. Copy jsou ozdobou děvčete.
 527. Ozdobou domu jsou chlapci a dívky.
 528. Hospodyně je okrasa domu.
 529. Hadí ozdobou je ocas.
 530. Chloubou kobyly je hřbátko.
 531. Chloubou slepice jsou vejce.
 532. Chloubou kočky je lov myší.
 533. Liščí ozdobou je chvost.
 534. Chloubou ptáka jsou jeho křídla.
 535. Plod od stromu daleko nepadne.
 536. Cestu k domu hospodář zná.
 537. Krasavice při svíce je jako červená při ohni.
 538. Den mine, ale neštěstí toho dne zůstává.
 539. Minul den, už se nevrátí.
 540. V hořké době se člověk obrací k vysoké hoře nebo k dobrému člověku.
 541. Slunce dlaní nezakryješ.
 542. Za bouře z domu nevycházej.
 543. V čas potřeby příbuzní i zpod kamene vstanou.
 544. Na chudé se nikdo nedívá.
 545. Lhářova tvář je vždy černá.

546. Dokud bylo teplo, seděl, jak se ochladilo, tak se zvedl.
 547. Nechycená liška je lepší než svázaný lev.
 548. Sytý lišce se zdá i vinohrad kyselý.
 549. Unavenou lišku chvost tíží.
 550. Od čestných není škody, od nečestných víry.
 551. Dobrého muzikanta poznáš po hře.
 552. Tři nuzné domy jednoho hosta nasytit nemohou.
 553. Příklad jednou do roka — králem budeš,
 přijď jednou za měsíc — hostem budeš,
 ale nechoď každý den — omrzíš se.
 554. Svrchu může být jablko červené a uvnitř červivé.
 555. Utrpení říká: „Trp!“
 556. Neznáš-li dobře psa, neodkládej z ruky hůl.
 557. Můj pes a před cizími vraty štěká.
 558. Pes psí maso nežere.
 559. Pes svého pána zná.
 560. Na jednom stromě dva druhy plodů nerostou.
 561. Hlava nečestného do ráje nepříjde.
 562. Hlava ušlechtilého je jako pevnost.
 563. Vrchol vysoké hory je vždy v mracích.
 564. Useknutou hlavu nekoupíš.
 565. Kofi je ozdobou ženy.
 566. I plešatá hlava je v čapce hezká.
 567. Hlava statečného muže je v mlze a v mracích.
 568. Hlava tě nebolí, tak ji nezavazuj.
 569. Bez příčiny hlava do hrobu nepadá.
 570. Říká, že umí — ale dělat, to ne.
 571. Pes štěká ve dne ze strachu z noci.
 572. Ráno sněž kousek, v poledne kolik můžeš, a večer je tvá věc, jíš-li
 či ne.
 573. Knír rezatý a dům cikánský.
 574. Řemeslo je zlatý klenot.
 575. Kletba — oboustranná zbraň.
 576. Raněný lev lezl vedle želvy. Želva řekla: „Máme společnou cestu.“
 Lev řekl: „Nezemřu od ran, ale hanbou.“
 577. Zestárne-li lev, je naposměch šakalům.
 578. Lev chodí vedle lva.
 579. Lev zůstává lvem, ať je žena nebo muž.
 580. Číše nová — voda sladká, číše stará — voda hořká.
 581. Víno člověka, o čest připravuje.
 582. Noc je jedna, zlodějí tisíce.
 583. Hoře přináší hoře.
 584. Slovo je sladší cukru.
 585. Šavle zahubí jednoho, jazyk tisíce.
 586. Rozbité srdce neslepíš.
 587. Dobrý skutek je Bohu i proroku milý.
 588. K letním pracem se hotov v zimě.
 589. Budeš-li pracovitý, budeš lidem milý.
 590. Dílo dělej pro mne, ale uč se pro sebe.
 591. Co jsi dla do kotle, to si také sníš.

592. Konáš-li dobro, dokonej do konce.
 593. Hadí mláďata jsou také jedovatá.
 594. Háďata jsou horší hadů.
 595. Ani v neštěstí na dveře věrolomného nefukej.
 596. Člověk se svými soukmenovci, orel se svým hnízdem.
 597. Pták na svých křídlech létá.
 598. Orel létá, sobě rovného hledá.
 599. Chlouba ptáka je jeho hnízdo.
 600. Skrývat se ve stínu lva je lepší, než hledat ochranu u lišky.
 601. Ve tmě je i svíčka sluncem.
 602. Jestli ranní slunko nezahřeje, večer je pozdě.
 603. Slunce je otec, voda matka úrody.
 604. Slunce krásí zemi, práce člověka.
 605. Lakomec je hříšník.
 606. Spěch nepřivádí k cíli.
 607. Kupuješ-li zrno — kup pšenici,
 kupuješ-li látku — kup sukno.
 608. Jestli máš přítele, je lépe, je-li lepší než ty sám.
 609. Ráno vstaneš, řekni: „Bože, nejprve dej mému sousedu, potom mně.“
 610. Prázdná číše zvoní jako zvon.
 611. Sirotek je jen o svátcích sytý.
 612. Svojní lidé horu obrátí.
 613. Plivl na žabku, zasmála se a řekla: „Mořská voda mne nezamo-
 čila a vaše slina mne zamočí?“
 614. Pro mladého hrdinu je vše přístupné.
 615. Jeho ruce zlato řezou.
 616. Prsty na ruce nejsou všechny stejné.
 617. Lžičku vždy ke svým ústům nese.
 618. Není stromu, aby se ho vítr nedotknul.
 619. Kdyby bídy nebylo, zač by stály peníze?
 620. Když nejde čas s člověkem, musí jít člověk s časem.
 621. Jestli jedno oko druhé spatří, budou druh druhu závidět.
 622. Když želva ztratí krunýř, už s jí nelíbí.
 623. Kdyby nebylo pomlouváčů, sousedé by se nikdy nesvářili.
 624. Vlast je nad matku sladší.
 625. Šňůrka lži je krátká.
 626. Stává se, že i jed je lékem.
 627. Co jsi věděl, na to nezapomínej.
 628. Neházej svoje na hlavy druhých.
 629. Co se nestalo, o tom nemluv.
 630. Co máš na jazyku, ať je moje, co máš na srdci, ať je tvoje.
 631. Kdo svého otce miluje, otcí druhého nenadává.
 632. Kdo se bojí vody, do ohně spadne.
 633. Kdo druhému strojí past, sám do ní spadne.
 634. Kdo chrání svou čest, chrání i čest druhých.
 635. Kdo neposluhá strašíc, tomu kozí růžky vyrostou.
 636. První neví, co řekne poslední.
 637. Kdo chce jíst, lžičku nosí s sebou.
 638. Kdo kope příteli hrob, sám do něj klesne.

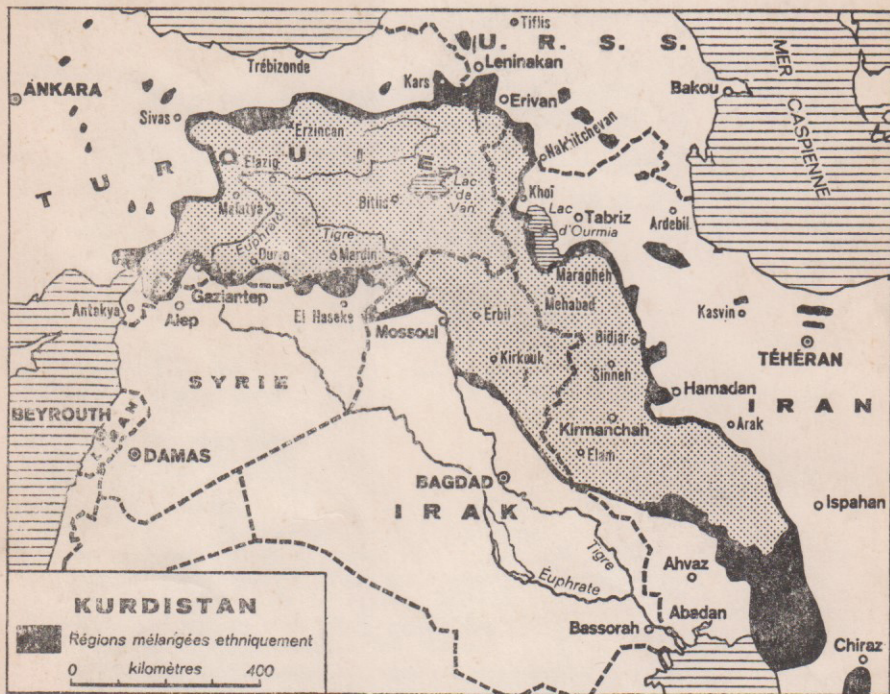
639. Jednoho se zeptali: „Chceš štěstí nebo moc?“
Odvětil: „Štěstí bude — moc sama přijde.“
640. Dá-li Bůh štěstí, budeme sedět na trůně.
641. Sebe jednou, přítele dvakrát pochval.
642. Stává se, že jeden vydá za sto a stává, se že sto nestojí za jednoho.
643. Jeden tisíci — tisíc jednomu.
644. Jeden může tisíc zahubit.
645. Člověk je jeden, starostí tisíc.
646. Sladký jazyk — jaro pro srdce.
647. Dítě co vidí, to chytá, co slyší, to opakuje.
648. Jestli dítě lže, vyroste — také bude lhát.
649. Děti osiří ne po smrti otcově, ale matčině.
650. Děti — ovoce v domě.
651. Dokud dítě nezapláče, matka ho nenakrmí.
652. Físní znám mnoho, ale hlas nemám.
653. Mnoho víš — málo mluv.
654. Zeť v domě — syn v domě.
655. Sytý jazyk je kladivo na hlavu.
656. Dlouhý jazyk je kladivo na hlavu.
657. Zkrat jazyk a všude si najdeš místo.
658. Jazyk — přítel i nepřítel.
659. Jazyk — klíč od srdce.
660. Jazyk pracuje na pána.
661. Prudký oheň ať hoří dále ode mne.
662. Stará sláma rychleji vzplane.
663. Chce kout chladné železo.
664. Klapot mlýna je slyšet, a mouka nikde.
665. Svět je dobrý, zvláště po válce.
666. Ať tě raději voda vezme, ale nechoď přes most malodušného.
667. Rozlitou vodu nesebereš.
668. Voda i oheň jsou nečekané.
669. Zlámalo se křídlo a nožku zavazují.
670. Samotný je jen Bohu dobrý.
671. Lopata je v cizích rukách lehká.
672. Na každého štěkají psi, na mne jen kočky mňoukají.
673. Věk sněhu se deštěm i větrem krátí.
674. Na cizích křídlech létá.
675. Nevěř, že násilník je dobrý.
676. Jehlou studnu nevykopeš.
677. Cizíma rukama hada chytá.
678. Když se chlubiš vysokým vzrůstem, podívej se na šířku ramen druhých.
679. Nejšpatnější — horší špatného, a špatné — lepší nejšpatnějšího.
680. Pískáním hada z díry nevytlákáš.
681. Nazví služku paní — všechny talířky, lžičky zláme.
682. Člověk bez hříchu nebývá.
683. I malý kámen hlavu prorazí.
684. Zvednout velký kámen neznamená hodit.
685. Každý kámen je na svém místě těžký.

686. Zeptali se lišky: „Kdo je tvůj svědek?“
Odpověděla: „Můj ocas.“
687. Ne podle vousů, ale podle činů soudí člověka.
688. V noci zbojní, ve dne ušlechtilý.
689. Hledá mrtvého osla, aby mu podkovy sundal.
690. Jednou střelou dva cíle zasáhne.
691. Na laskavé slovo i had z díry vyleze.
692. Jazyk i ze lva lišku udělá.
693. Když je bratr bratru oporou, nikdo kromě Boha proti nim nic nepořídí.
694. Kozel je chtivý života, řezník jeho masa.
695. Pro kousek chleba dělí dům.
696. Snacho, celý den lenivíš a v noci dům uklíziš.
697. Co bylo, to se nepočítá, co je, to se počítá.
698. Nenadávej mému počestnému otci, sic svému do psů vynadáš.
699. Udělej dobro a třebaš je po vodě pust.
700. Svíce nesvítí sobě.
701. Starý strom neohneš.
702. Ohnutý strom má i stín ohnutý.
703. Strom i stěna mají uši.
704. Rty mokré, číše suchá.
705. Hlas má, ale vidět ho není.
706. Na ničí dveře neklepej, dokud na tvé nezaklepeou.
707. Drž svou čapku, ať ji vítr neodnese.
708. Ruka ruku zná.
709. Sám bije a o pomoc volá.
710. Lakomý má dlouhé ruce.
711. Bohatství není v majetku, ale v srdci, velikost není ve výšce, ale v rozumu.
712. Srdce není kámen — je růže něžnější.
713. Od srdce k srdci stačí chléb a cibulí.
714. Milujícímu srdci stačí chléb a cibulí.
715. Srdce srdci naslouchá.
716. Zloděj potřebuje rušné náměstí.
717. Zloděj zloděje zná.
718. Přítel plakat přestane, přítel se směje.
719. Přítel mého přítele — můj přítel, nepřítel mého nepřítele — také přítel.
720. Svého nepřítele cukrem zadusil.
721. I malý nepřítel může způsobit velkou škodu.
722. Po válce mír přichází.
723. Čas večerní — a lenoch sotva začne něco dělat.
724. Jsi-li bohat, příbuzní jsou s tebou, jsi-li chudý, jsi sám.
725. Je-li maso drahé, laciného nejez.
726. Kdyby vlasy štěstí přinášely, lysý by byl vskutku nešťastným.
727. Není-li kočka doma, mají myši svátek.
728. Kdyby psa nebylo, vlk by tě snědl.
729. Jestli jazyk dovolí, hlava bude mít klid.

730. Je jak oheň pod slámou.
 731. Tohle těsto mnoho vody potřebuje.
 732. Jeden hubený kůň je lepší, než celá stáj oslů.
 733. Ať oslepnou oči, které svých nepřátel nepoznají.
 734. Tam je dobře, kde je srdci dobře.
 735. Přijď tolikrát, kolikrát je třeba, aby si tě vážít nepřestali.
 736. Úděl rolníka — pšenice.
 737. Kdyby zloděj věděl co ví hospodář, v domě by nic nezůstalo.
 738. Kdo je na očích, ten je blíže srdci.
 739. Co je vzdálené, je i krásné.
 740. Stejně místo, ne ale stejné jaro.
 741. Chtěl by rybu ulovit, ale přitom se nenamočit.
 742. Dýni podle květů nevybírají.
 743. Uzel, který můžeš rozvázat rukama, nerozvazuj zuby.
 744. Čím hlubší jezero, tím lépe se v něm plave.
 745. Voli a ovce spolu vodu pijí.
 746. Dnešní vajíčko je lepší než zítřejší kuřátko.
 747. Kdo se poctivou prací živí, málo moci má.
 748. Pokud hoře nezakušíš, radosti neporozumíš.
 749. Solit je možné mnohé ale s mírou.
 750. I med je na rtech hořký.
 751. Každá sazenice se stane stromem.
 752. Kdo zatouží po pavím peří, musí zakusit těžkosti cesty do Indie.
 753. Kdo od jiných jídlo čeká, hlady umře.
 754. Čeho se bojíš, tomu neunikneš.
 755. Každý je ve své košili statečný.
 756. Tchýně, k tobě hovořím, snacho, ty poslouvej.
 757. Příbuzní ženy do domu, mužovi z domu.
 758. Bradu nemá a bezvousým se směje.
 759. Bůh dá hoře i lék proti němu.
 760. Chce-li Bůh kozu potrestat, dá jí pastýřův chléb sníst.
 761. Bůh hadu nohy nedal.
 762. Kdo jde do města slepých, musí si oči rukou zakrýt.
 763. Člověk dříve hlavu ztratí, než by slovo udržel.
 764. Zlý jazyk je jako oheň pod kotlem.
 765. Osamělá žena je zlá, osamělý muž smutný.
 766. Není žena jako žena, některá je hoře.
 767. Plná číše přetéká.
 768. Číše plná — domě mír.
 769. I bez kohouta vyjde slunce.
 770. Nezpívá-li kohout včas, hlavu mu uřežou.
 771. Jez jen tolik, aby bylo vždycky co jíst.
 772. Když člověk mnoho mluví, řekne dobré i zlé.
 773. Osel neocení vůni šafránu.
 774. Mrtvý osel náklad neponese.
 775. Nikdo nikoho do ráje nevezme.
 776. Nikdo s druhým do hrobu nepůjde.
 777. Dívka je pevnost, kterou neovládneš.
 778. Dívka je pevnost, kterou neovládneš.

779. Kdo udělal, lituje, kdo neudělal, nelituje.
 780. My děláme a druhí berou.
 781. Kdyby měl kocour křídla, všechny vrabce by vyhubil.
 782. Bezbradý šel bradu hledat a ztratil i kníry.
 783. Jestli se tvé oči dívají na ruce druhých, tvé ruce jsou svázané.
 784. Rozumnému člověku i písenko stačí.
 785. Stud je jako kapka, jedna ukápně a už kapat nepřestane.
 786. Co chceš, slepý? — Dvě vidoucí oči.
 787. Slepý slepému průvodcem nebude.
 788. Slepý do samé smrti doufá, že začne vidět.
 789. Cenu zlata zná jen mistr zlatník.
 790. Říká vrána vráně: „Aby ti tvář zčernala.“
 791. Dluh stárne, ale nemizí.
 792. Pověsti překročí sedmery hory.
 793. Pravdu se dozvíš od hlupáka nebo od dítěte.
 794. Jeho slovo je jako hlína po dešti.
 795. Boj se tiché vody a zamračeného člověka.
 796. Zloději se zdá, že jsou všichni zloději.
 797. Koně nemá a žlab chystá.
 798. Ne z každého mraku prší.
 799. Nad černý kvítek nic černějšího není.
 800. Boj je zlého psa a upovídáné ženy.
 801. Jíš-li chléb se slepým, myslí na Boha.
 802. Svě bohatství má na zádech.
 803. Dům je můj a druhí hospodaří.
 804. Kráva a oslice přinášejí do domu dostatek.
 805. Měsíc i tak vidět netřeba prstem ukazovat.
 806. Měsíční noc je už zvečera poznat.
 807. Hejno komárů i slona prožene.
 808. Smrt s přáteli — svátek.
 809. Ovcí opozdivší se za stádem vlk sní.
 810. Host přišel a hospodáře z domu vyhnal.
 811. Neotrháš-li zralé plody, shnijí.
 812. Já pán, ty pán, a kdo nám bude lože stlát.
 813. Mrtvého i čest na pokoji nechal.
 814. Černá slepice, ale vejce nese bílá.
 815. Ani myši očásek u něho v domě neztlostne.
 816. Vytrhni z dlaně chlup.
 817. Dej chléb i psovi, ale nedej nevděčnému.
 818. Pohoštění se nejlépe platí pohoštěním.
 819. Nebud tak suchý, aby tě lámali,
 820. K čemu je žena žijící u rodičů a hrob v sousedství vody.
 821. Co je pohoštění systému, to je oděv slepému.
 822. Po dlouhém smíchu slzy.
 823. Stáří se nemění na roky, ale na prožitky.
 824. Stáří má sto nedostatků.
 825. Spoléhá-li člověk na souseda, večer ulehne bez vočeře.
 826. Říkej pravdu a můžeš vedle lva projít.
 827. V pravdě je dobro.

828. Poutník jde kolem a pes štěká.
829. Cesta lži není dlouhá.
830. Liška nepřestane chytračit, dokud nepadne do pasti.
831. Po dni následuje den.
832. Slunce je i tak vidět, netřeba na něj prstem ukazovat.
833. Lépe je být den kohoutem, než tisíc dnů slepicí.
834. Lépe je prožít jeden den se vztyčenou hlavou, než sto let se skloněnou.
835. Tváří v tvář — jazyk sladký, za zády — jazyk sekýra.
836. Jde rok za rokem, — minulý je milejší.
837. Sto lékařů neví tolik, kolik ví o sobě sám nemocný.
838. Štěkající pes volá zloděje k pánovu domu.
839. Sytý pes neloví.
840. U domu hospodářova je pes statečný.
841. Pes od chleba neuteče.
842. Jedna hlava — tisíc přání.
843. Nehodnou hlavu je lépe useknout.
844. Hlavu dát, ale tajemství nevydat.
845. Řekla hlava jazyku: „Dokud jsi mým sousedem, pokoje mít ne budu.“
846. Hrud' lví, záda oslí.
847. Jezdec o pěším neví.
848. Jezdec na cizím koni je jako pěší.
849. Ať mne raději lev roztrhá, než by mne liška snědla.
850. Zestárne-li lev, je šakalům na posměch.
851. Vyjde-li lev z lesa, je jedno, je-li to lev nebo lvice.
852. Válka je nepříjemná, příjemná se smlouva o příměří.
853. Nadojené mléko se do vemene nevrátí.
854. Namísto lvů se tam lišky procházejí.
855. Honí se za čapkou unesenou větrem.
856. Nevrhej kopím, pokud si nebudeš jist cílem.
857. Pokud horší neuvidíš, na špatné nevzpomeneš.
858. Než řekneš: „Jaro“ — léto je tady.
859. Než se chytrý rozmyslí, hloupý přejde řeku.
860. Necht' se číše rozbije, ale nezazvoní.
861. Sekýra své topůrko neusekne.
862. Žíznlivý i ve snu vodu vidí.
863. Střela jedna a cíle dva.
864. Vypuštěná střela se zpět nevrátí.
865. Plivneš vzhůru — na tvář ti slina padne.
866. Stáří se stydět nemusí.
867. Jako svíčka: stín sobě, světlo druhým.
868. Jak by se neštěstí z půli cesty vrátilo — i to je dobře.
869. Jazyk — neštěstí pro hlavu.
870. Jazyk se zastaví, hlavě se uleví.
871. Neuříznu-li konec svého jazyku, uřízne on moji hlavu.
872. Jeden sytý žaludek je lepší než tisíc hladových.
873. Násilníkovi i voda proti proudu teče.
874. Bitva je lepší nečinnosti.
875. Noc j pevnost mužů.

ÇAPXANE A R A R A T